

שאלת שלום- הלכות והליכות

מאת : עזרא מרום

- בפרשתנו נאמר על משה ויתרו : " וישאלו איש לרעהו לשלום " (י"ח, 7). במאמרו זה נעסוק בהלכות והליכות בנושא שאלת שלום.
1. מסופר על הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זצ"ל שהיה מקפיד להקדים שלום לכל מי שנקלע בדרכו ברוח מאמר פרקי אבות : "הוי מקדים שלום לכל אדם". ביותר היה מקפיד לברך באשמורת הבוקר את מנקי הרחובות והיה מסביר מנהג זה באמרו : " מחבב אני את מנקי הרחובות כי הם טורחים לנקות את רחובות ארצנו הקדושה, מלאכתם אינה נכבדה, כבוד אין הם נוחלים, משכורתם זעומה ובכל זאת הם עושים מלאכתם נאמנה." כמו כן היה נוהג ללחוץ בחמימות רבה את ידיהם של הנקלעים בדרכו ולכן למרות הקור הירושלמי העז הוא נמנע מללבוש כפפות צמר על ידיו באמרו כיצד ארגיש חמימות בידו של אדם עת אושיט לו את כף ידי לשלום!...
 2. אמרו במדרש מכילתא דרשב"י: גדול הוא השלום שהוא קודם לאמירת ניסי הקב"ה שכן מצינו שהקדים משה אמירת שלום לחותנו ורק אח"כ סיפר לחותנו את ניסי יציאת מצרים וקריעת ים סוף מפני שהשלום מיישב את הדעת לשמוע."
 3. וישאלו איש לרעהו שלום. ראשי תיבות = אלול. ללמדנו : עבירות שבין אדם לחבירו אינן מתכפרות עד שירצה את חבירו וישלים איתו.
 4. נחלקו חכמינו האם שאלת שלום הינה מצוה מדאוריתא או מדרבנן. הסוברים מדאוריתא מסתמכים על הפסוק מפרשתינו : "וישאלו איש לרעהו לשלום". ואילו האסמכתא מדרבנן נלמדת מהפסוק בתהילים ל"ד : " בקש שלום ורדפהו".
 5. צריך אדם לומר שלום לחבירו בפנים מאירות שמראה בכך שהוא שמח לראותו. ויש אומרים שאין להסתפק באמירה בלבד אלא צריך גם להושיט לו את ידו ובכך מובעת חיבה וקירבה לחבר.
 6. לפי ילקוט מעם לועז על פרקי אבות ממידת חסידות לשאול בשלום כל אדם גם אם הוא לא רגיל לשאול בשלומך.
 7. אסור לומר שלום בגילוי ראש בגלל שהשלום הוא אחד משמותיו של הקב"ה כמו שמצינו אצל גדעון שבנה מזבח לד' וקרא לו : השם שלום. מטעם זה לא אומרים שלום במקומות המטונפים כמו שירותים או בית המרחץ. אך אם אדם שאינו יודע הלכה זו אומר לך שלום תענה לו במילה אחרת: שלון. כמו כן יש הסוברים שאסור להגיד לאדם גלוי ראש את המילה שלום כדי לא להכשילו באמירת שם ד' בגילוי ראש. דעת רבינו עובדיה זצ"ל להקל בזה כדי לא לגרום להרחקה ומשום איבה.
 8. אין שואלים בשלומו של אבל, אולם לאחל לו רפואה שלימה או מזל טוב מותר.
 9. כיון שהגיע עמוד השחר אסור לאדם להקדים שלום לחבירו לפני תפילת השחר. אם פגש בו באקראי יאמר לו " בקר טוב".
 10. החיוב להחזיר שלום הוא גדול מהחיוב לומר שלום ולכן ממידת דרך ארץ שמי שאומרים לו שלום ישיב בברכה גדולה יותר כגון : שלום שלום או שלום וברכה.
 11. מי שאמרו לו שלום ולא החזיר שלום נקרא גזלן כמאמר הגמרא בברכות דף ו: . על כן כותב המהרש"א שם שמי שידוע שלא ישיב שלום אם יאמרו לו שלום, עדיף לא לאמר לו שלום כדי לא להכשילו באיסור הנ"ל.
 12. במקום שמותר להפסיק בתפילה מותר וצריך לענות לחבירו שלום אפילו באמצע פסוק!.
 13. רצוי מאד לענות שלום בפה ולא להסתפק רק בנדנדוד ראש או בלחיצת יד.

לרפואת רחל בת ג'אן